

Nr 35

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 25 september 1953 (nr 603) om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 23 mars 1956 dagtecknad proposition, nr 148, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag angående ändring i lagen den 25 september 1953 (nr 603) om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet;
- 2) lag om uppgiftsskyldighet rörande pris- och konkurrensförhållanden; samt
- 3) lag angående ändrad lydelse av 20 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.

De vid propositionen fogade lagförslagen är av följande lydelse.

Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 25 september 1953 (nr 603) om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet

Härigenom förordnas, att 1, 5, 6, 21, 25, 26 och 29 §§ lagen den 25 september 1953 om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse)

(Föreslagna lydelse)

1 §.

I syfte att i vissa fall motverka konkurrensbegränsning inom näringslivet skall, på sätt nedan stadgas, dels gälla förbud mot vissa arter av konkurrensbegränsning, dels ankomma på näringsfrihetsrådet att i fråga om konkurrensbegränsning,

I syfte att främja en ur allmän synpunkt önskvärd konkurrens inom näringslivet skall, på sätt nedan stadgas, dels gälla förbud mot vissa arter av konkurrensbegränsning, dels ankomma på näringsfrihetsrådet att genom förhandling söka undanröja

(Gällande lydelse)

som bringas under dess bedömning, genom förhandling söka undanröja skadlig verkan därav.

Med skadlig verkan av konkurrensbegränsning förstås, att konkurrensbegränsningen på ett ur allmän synpunkt otillbörligt sätt påverkar prisbildningen, hämmar verkningsförmågan inom näringslivet eller försvårar eller hindrar annans näringsutövning.

(Föreslagen lydelse)

skadlig verkan av konkurrensbegränsning, som bringas under dess bedömning.

5 §.

Förhandling, varom i 1 § stadgas, må äga rum, då konkurrensbegränsning i andra fall än som avses i 2 och 3 §§ består däri att

1) mellan företagare slutits kartellavtal eller annan liknande överenskommelse eller eljest i samförstånd tillämpas gemensamt förfarande, som berör pris-, produktions-, omsättnings- eller transportförhållanden eller

2) inom viss näringsgren en företagare eller en grupp av företagare, vilken sammanhålls av gemensamma ägarintressen i företagen, svarar för en väsentlig del av företagsamheten i landet eller del av landet.

Förhandling må ej, med mindre Konungen lämnat tillstånd, gälla verkan utom riket av konkurrensbegränsning. Tillstånd må meddelas endast i den mån det påkallas av hänsyn till överenskommelse med främmande makt.

Förhandling, varom i 1 § stadgas, må äga rum, då konkurrensbegränsning i andra fall än som avses i 2 och 3 §§ finnes medföra skadlig verkan.

Med skadlig verkan av konkurrensbegränsning förstås, att konkurrensbegränsningen på ett ur allmän synpunkt otillbörligt sätt påverkar prisbildningen, hämmar verkningsförmågan inom näringslivet eller försvårar eller hindrar annans näringsutövning.

6 §.

Vid förhandling, varom i 1 § stadgas, skall särskilt eftersträvas att hindra

1) att företagare, på sätt i 5 § 1) sägs, samverka eller tillämpa gemensamt förfarande rörande prissättning eller uppdelning av marknad, där samarbetet är ägnat att väsentligt påverka prisbildningen;

2) att samverkan eller gemensamt förfarande, som avses i 5 § 1), föranleder missgynnande av viss eller vissa företagare; samt

Förhandling må ej, med mindre Konungen lämnat tillstånd, gälla verkan utom riket av konkurrensbegränsning. Tillstånd må meddelas endast i den mån det påkallas av hänsyn till överenskommelse med främmande makt.

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

3) att företagare eller grupp av företagare, som avses i 5 § 2), i sin verksamhet missgynnar viss eller vissa företagare.

21 §.

Har förhandling — — — — — till Konungen.

Innebär den skadliga verkan att visst pris med hänsyn till kostnaderna och övriga omständigheter är uppenbart för högt och finnes saken vara av allmän betydelse, må Konungen på hemställan av rådet förordna om visst högsta pris, vilket icke må av företagare överskridas utan tillstånd av rådet. Förordnandet skall avse viss tid, högst ett år.

25 §.

Ombudsmannen för näringsfrihetsfrågor liksom ock näringsfrihetsrådet äger av *övervakningsmyndighet, som avses i lagen den 29 juni 1946 om övervakning av konkurrensbegränsning inom näringslivet, påkalla biträde för utredning i fråga, som kan vara av betydelse för förhandling enligt denna lag.*

Ombudsmannen för näringsfrihetsfrågor liksom ock näringsfrihetsrådet äger av *myndighet, som avses i lagen om uppgiftskyldighet rörande pris- och konkurrensförhållanden, påkalla biträde för utredning i fråga, som kan vara av betydelse för förhandling enligt denna lag.*

26 §.

Med företagare förstås i denna lag envar som yrkesmässigt säljer viss förnödenhet,

Med företagare förstås i denna lag envar som yrkesmässigt *tillverkar, köper eller säljer* viss förnödenhet,

driver rörelse för utförande av viss tjänst åt annan,

driver rörelse för utförande av viss tjänst åt annan,

utövar rörelse, avseende in- eller utlåning av penningar eller handel med in- eller utländskt mynt eller med värdepapper,

utövar *försäkringsrörelse eller rörelse, avseende in- eller utlåning av penningar eller handel med in- eller utländskt mynt eller med värdepapper,*

överlåter eller upplåter förmögenhetsrättighet av immateriell art,

överlåter eller upplåter förmögenhetsrättighet av immateriell art,

upplåter nyttjanderätt till viss förnödenhet eller

upplåter nyttjanderätt till viss förnödenhet eller

utövar sådan hotell- eller pensionatrörelse, för vilken fordras myndighets tillstånd.

utövar sådan hotell- eller pensionatrörelse, för vilken fordras myndighets tillstånd.

Med företagare — — — — — av

företagare.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

29 §.

Den som bryter mot vad i 2 eller 3 § är stadgat straffes med dagsböter eller, där omständigheterna äro synnerligen försvärande, med fängelse i högst ett år.

Den som uppsåtligen bryter mot vad i 2 eller 3 § är stadgat straffes med dagsböter eller, om brottet är grovt, med fängelse i högst ett år eller dagsböter.

Den som, i fall då förordnande enligt 21 § andra stycket gäller i fråga om priset på förnödenhet eller annat, vid tillhandahållande därav uppsåtligen eller av oaktsamhet, som ej är ringa, begär eller mottager högre pris än som anges i förordnandet eller särskilt av näringsfrihetsrådet meddelat tillstånd, straffes med dagsböter. Är brottet grovt, dömes till fängelse i högst ett år eller dagsböter.

Har någon förövat gärning, som är belagd med straff enligt andra stycket, skall han, där ej särskilda förhållanden till annat föranleda, förpliktas att till kronan utgiva värdet av avtalat eller uppburet vederlag eller, om synnerliga skäl giva anledning därtill, viss del av vederlaget.

Husbonde ansvarar för sådant i andra stycket omförmått brott, som begås av hans husfolk eller i hans arbete antagen person, liksom vore brottet begånget av honom själv, där brottet skett med hans vetskap och vilja.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1957.

Förslag

till

Lag

om uppgiftsskyldighet rörande pris- och konkurrensförhållanden

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Företagare är skyldig att i enlighet med vad i denna lag stadgas lämna de uppgifter som erfordras för att främja allmän kännedom om pris- och konkurrensförhållanden inom näringslivet.

Där på grund av särskilda förhållanden så är nödigt för kontroll eller fullständigande av uppgift som skall lämnas av företagare, är jämväl annan skyldig lämna uppgifter på sätt och i den utsträckning som stadgas för företagare.

2 §.

Med företagare förstås i denna lag envar som yrkesmässigt tillverkar, köper eller säljer viss förnödenhet, driver rörelse för utförande av viss tjänst åt annan, utövar försäkringsrörelse eller rörelse, avseende in- eller utlåning av penningar eller handel med in- eller utländskt mynt eller med värdepapper, överlåter eller upplåter förmögenhetsrättighet av immateriell art, upplåter nyttjanderätt till viss förnödenhet eller utövar sådan hotell- eller pensionatrörelse, för vilken fordras myndighets tillstånd.

Med företagare likställes sammanslutning av företagare.

3 §.

Företagare åligger att till myndighet som Konungen bestämmer efter anmaning lämna uppgift om sådan i anmaningen närmare angiven konkurrensbegränsning, som berör hans verksamhet och har avseende på pris-, produktions-, omsättnings- eller transportförhållanden i riket, samt i övrigt om priser, intäkter, kostnader, vinster och andra förhållanden av beskaffenhet att inverka på prisholdningen.

4 §.

Uppgiftsskyldighet enligt denna lag innebär icke skyldighet att röja yrkeshemlighet av teknisk natur.

5 §.

Närmare föreskrifter om uppgiftsskyldighetens omfattning samt om sätet och tiden för dess fullgörande meddelas av myndigheten.

Myndigheten må därvid förelägga företagare att enligt meddelade anvisningar tillhandahålla konkurrensbegränsande avtal, handelsböcker, korres-

pondens och andra handlingar. Uppgiftsskyldig må jämväl kallas att inställa sig inför myndigheten.

Myndigheten skall iakttaga att företagare icke onödigt betungas vid fullgörandet av uppgiftsskyldigheten.

6 §.

Efterkommes icke anmaning att lämna uppgift, må myndigheten förelägga den försumlige lämpligt vite.

Vite må ock utsättas vid meddelande av föreläggande eller kallelse enligt 5 §.

7 §.

Den som efter kallelse enligt 5 § inställer sig inför myndigheten, äger därför uppbära ersättning enligt grunder som fastställas av Konungen.

8 §.

Över konkurrensbegränsande överenskommelser, om vilka uppgift lämnas eller myndigheten eljest erhåller kännedom, skall föras register (kartellregister).

Om beslut att registrera överenskommelse skall myndigheten ofördröjligen underrätta dem som slutit eller biträtt överenskommelsen.

Med överenskommelse jämställas stadgar, antagna av sammanslutning av företagare, samt av sådan sammanslutning eljest utfärdade bestämmelser eller föreskrifter.

9 §.

Vad någon i eller för tjänst eller uppdrag hos myndigheten erfarit rörande drift- eller affärsförhållande inom näringslivet må icke yppas i vidare mån än som är erforderligt för tjänstens eller uppdragets fullgörande.

10 §.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet, som ej är ringa, underlåter att inom förelagd tid lämna uppgift enligt denna lag eller vid uppgiftsskyldighetens fullgörande lämnar oriktig uppgift, straffes med dagsböter.

Är brottet grovt, dömes till fängelse i högst ett år eller dagsböter.

11 §.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot vad i 9 § är stadgat eller olovligen utnyttjar vad han enligt nämnda paragraf är pliktig att hemlighålla, dömes, där han ej för brottet är underkastad ansvar enligt allmän strafflag, till dagsböter eller fängelse.

Brott, som här sägs, må ej åtalas av allmän åklagare utan att målsägande angivit det till åtal. Skall brottet straffas efter allmän strafflag, gäller vad där stadgas i fråga om rätt till åtal.

12 §.

Förekommer vid domstol mål om utdömande av vite, som utsatts enligt 6 §, eller om brott, varom förmäles i 10 eller 11 §, och finnes målets offentliga handläggning kunna för någon medföra skada genom yppande av affärs- eller driftförhållande, må domstolen förordna, att målet skall handläggas inom stängda dörrar.

13 §.

Talan mot myndighets beslut enligt denna lag föres hos Konungen.

14 §.

Denna lag äger icke tillämpning å överenskommelse mellan arbetsgivare och arbetstagare angående arbetslön och andra arbetsvillkor.

15 §.

Konungen äger meddela de närmare bestämmelser, som erfordras för tillämpning av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1957.

Genom denna lag upphäves lagen den 29 juni 1946 (nr 448) om övervakning av konkurrensbegränsning inom näringslivet.

Förslag

till

Lag**angående ändrad lydelse av 20 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om
inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar**

Härigenom förordnas, att 20 § lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

20 §.

Handling som inkommit till *övervakningsmyndighet, varom förmäles i lagen om övervakning av konkurrensbegränsning inom näringslivet*, eller till näringsfrihetsrådet eller ombudsmannen för näringsfrihetsfrågor må, i den mån handlingen innehåller upplysningar om *yrkesutöva- res affärs- eller driftförhållanden*, vilkas offentliggörande kan lända honom till men, icke i andra fall än Konungen bestämmer utlämnas förrän tjugu år förflutit från handlingens datum. Vad nu sagts gälle ock hos myndigheten upprättad handling, dock ej kartellregister.

Handling som inkommit till *myndighet, som avses i lagen om uppgiftsskyldighet rörande pris- och konkurrensförhållanden*, eller till näringsfrihetsrådet eller ombudsmannen för näringsfrihetsfrågor må, i den mån handlingen innehåller upplysningar om *viss företagens affärs- eller driftförhållanden*, vilkas offentliggörande kan lända honom till men, icke i andra fall än Konungen bestämmer utlämnas förrän tjugu år förflutit från handlingens datum. Vad nu sagts gälle ock hos myndigheten upprättad handling, dock ej kartellregister.

¹ Senaste lydelse av 20 §, se SFS 1953:604.

(Gällande lydelse)

På framställning av vederbörande yrkesutövare eller övervakningsmyndighet, som avses i första stycket, äger Konungen, om särskilda skäl därtill äro, förordna, att kartellregister, såvitt angår däri intagna uppgifter rörande viss överenskommelse, icke må utlämnas tidigare än tjugu år efter det anteckning om överenskommelsen gjorts i registret. Har framställning om sådant förordnande gjorts, må, innan ärendet blivit av Konungen avgjort, kartellregister i den del framställningen avser icke utlämnas. Vad nu sagts gälle ock handlingarna i ärendet; om utlämnande av sådan handling efter ärendets avgörande äge vad i första stycket stadgats motsvarande tillämpning.

(Föreslagen lydelse)

På framställning av vederbörande företagare eller myndighet, som i nyssnämnda lag avses, äger Konungen, om särskilda skäl därtill äro, förordna, att kartellregister, såvitt angår däri intagna uppgifter rörande viss överenskommelse, icke må utlämnas tidigare än tjugu år efter det anteckning om överenskommelsen gjorts i registret. Har framställning om sådant förordnande gjorts, må, innan ärendet blivit av Konungen avgjort, kartellregister i den del framställningen avser icke utlämnas. Vad nu sagts gälle ock handlingarna i ärendet; om utlämnande av sådan handling efter ärendets avgörande äge vad i första stycket stadgats motsvarande tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1957.

I samband med propositionen har utskottet förehått fyra i anledning av densamma väckta motioner, nämligen

inom första kammaren

nr 578 av herrar *Ohlön* och *Lindblom* och

nr 579 av herr *Ewerlöf m. fl.* samt

inom andra kammaren

nr 759 av herr *Hjalmarson m. fl.* och

nr 760 av herr *Ohlin m. fl.*

Motionerna I: 578 och II: 760 samt I: 579 och II: 759 är likalydande.

Motionärernas yrkanden återgives i det följande under särskilda rubriker.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de genom propositionen framlagda förslagen, ävensom i fråga om de skäl, som motionärerna åberopat för sina yrkanden, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till propositionen samt motionerna II: 759 och II: 760.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås — i anslutning till det samtidigt för riksdagen genom propositionen nr 147 framlagda förslaget om en ny allmän prisregleringslag — viss lagstiftning i syfte att utvidga statens konkurrensbefrämjande verksamhet.

Sålunda föreslås att lagen den 25 september 1953 om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet, enligt vilken förhandling inför näringsfrihetsrådet för att undanröja skadlig verkan av konkurrensbegränsning nu kan ske blott då konkurrensbegränsningen utgöres av kartell eller monopol eller vad därmed jämställs, ändras så att näringsfrihetsombudsmannen och näringsfrihetsrådet får befogenhet att ingripa mot skadlig verkan av alla slag av konkurrensbegränsning. Vidare föreslås att lagen, som nu icke stadgar annan form för ingripande än förhandling inför näringsfrihetsrådet, kompletteras med rätt för Kungl. Maj:t att, då den skadliga verkan av en konkurrensbegränsning innebär att visst pris är uppenbart för högt med hänsyn till kostnaderna och övriga omständigheter, på hemställan av näringsfrihetsrådet förordna om högsta pris för en tid av högst ett år.

Förslag till lag om uppgiftsskyldighet rörande pris- och konkurrensförhållanden framlägges. Lagen innebär, att den i den hittillsvarande prisregleringslagen föreskrivna uppgiftsskyldigheten för företagarna göres permanent och samordnas med den uppgiftsskyldighet rörande konkurrensförhållanden som nu gäller enligt 1946 års lag om övervakning av konkurrensbegränsning inom näringslivet. Lagen innehåller också regler om registrering av konkurrensbegränsande överenskommelser i huvudsaklig överensstämmelse med dem som nu upptages i 1946 års lag.

I. Ändringar i lagen den 25 september 1953 om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet**Departementschefen**

Föredragande departementschefen, statsrådet Lange, har vid remissen av förslaget till lagrådet anfört följande.

»Chefen för finansdepartementet har förut denna dag i anslutning till ett av 1954 års priskontrollutredning framlagt förslag förordat övergång till en ordning, som innebär att direkt prisreglering ej skall tillämpas under normala förhållanden utan att man då skall lita främst till konkurrensen som prisregulator. I enlighet härmed har chefen för finansdepartementet framlagt förslag till en ny prisregleringslag av beredskapskaraktär. Detta förslag bygger på att man samtidigt genomför vissa av utredningen förordade lagstiftningsåtgärder, som syftar till att ge samhället ökade möjligheter att motverka konkurrensbegränsningar inom näringslivet.

En av dessa åtgärder innebär en utvidgning av tillämpningsområdet för 1953 års lag om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet. Lagen äger nu — om man bortser från dess allmänna förbud mot bruttopris och andudskarteller — tillämpning endast på konkurrensbegränsning som består i monopol eller kartellavtal, vartill hänföres liknande överenskommelse och eljest i samförstånd tillämpat gemensamt förfarande. Utredningens förslag innebär att tillämpningsområdet för lagen skall utsträckas att avse alla slag av konkurrensbegränsningar som medför skadlig verkan.

Den omständigheten att 1953 års lag nu kan tillämpas endast i kartell- och monopolfallen innebär bestämda olägenheter. Det är visserligen möjligt att största delen av de samhällsskadliga verkningar som förorsakas av konkurrensbegränsningar kan hänföras till kartell- och monopolfallen och sålunda kan bli föremål för förhandling inför näringsfrihetsrådet. Emellertid är det uppenbart, att även andra former av konkurrensbegränsande företeelser kan medföra samhällsskadlig verkan. Ett sådant fall är det s. k. oligopolfallet, då marknaden inom ett visst område, ehuru kartell eller monopol ej föreligger, behärskas av ett fåtal företag. Vidare kan olika konkurrensbegränsande metoder, som väl vanligast användes vid monopol eller kartellavtal, begagnas även då sådant ej föreligger. Såsom ett exempel härpå kan erinras om det på varumärkesrätten grundade monopolliknande märkesvarusystemet. Ett annat exempel är riktprissystemet, som i det fall att riktpriser bestämmes av en företagare för företagare i senare distributionsled, s. k. vertikal riktprissättning, icke nödvändigtvis förutsätter kartell eller monopol. Ytterligare ett fall är missgynnande av viss eller vissa företagare, exempelvis genom försäljnings- eller köpvägran eller tillämpning av olika pris för skilda kunder.

Beträffande alla dessa fall kan visserligen helt allmänt sägas att de kan vara och ofta är fullt godtagbara eller till och med förmånliga för samhället. I oligopolfallet torde sålunda ofta mycket stark konkurrens råda. Märkesvarusystemet kan underlätta distributionen och riktprissystemet kan minska återförsäljarnas omkostnader. Principiellt måste det stå en företagare fritt att av rent affärsmässiga skäl välja sina kontrahenter. Prisdifferentiering kan gynna sådana inköpsformer som kan förbilliga distributionen, exempelvis köp i större mängder. Å andra sidan synes det i oligopolfallet ligga nära till hands att företagen tillämpar en faktisk uppdelning av marknaden eller att intet av dem vill ta initiativet till möjliga prissänkningar som skulle skärpa konkurrensen i branschen och tvinga till rationaliseringar. Och det kvasimonopol som varumärkesrätten medför kan utnyttjas för att framtvunga eller understödja annan konkurrensbegränsning. Riktprissystemet kan medföra utpräglad prisstelhet. Vägran att sälja till viss företagare kan användas som repressalieåtgärd mot obekväma konkurrenter och detsamma gäller vägran att köpa av viss företagare. Även olika prissättning i förhållande till olika köpare kan ta sig formen av ren diskriminering. Alla dessa former av konkurrensbegränsningar kan alltså tänkas

I särskilda fall medföra samhällsskadlig verkan. Bärande skäl synes ej kunna anföras för att samhällets möjligheter att ingripa mot dylik samhällsskadlig verkan skall vara beroende av om den konkurrensbegränsning, som i det aktuella fallet förorsakar den, kan hänföras till kartell eller monopol. Det måste anses omotiverat att samhället endast i dessa fall skall kunna ingripa mot en åtgärd som medför skadlig verkan, medan enahanda åtgärd i andra fall skall gå helt fri från ingripande även om den är aldrig så samhällsskadlig. Icke minst tydligt är detta om olika former av konkurrensbegränsningar är sammanvävda med varandra eller om det är fråga om gränfall av kartellsamverkan, som icke kan göras till föremål för förhandling.

Den olägenhet, som sålunda är förknippad med den nuvarande inskränkningen av lagens tillämpningsområde, blir särskilt framträdande, då möjligheten att ingripa med prisreglering begränsas enligt föreliggande förslag. Det är nämligen tydligt att samhället i prisregleringen har ett maktmedel som kan användas även för att undanröja skadliga verkningar av sådana konkurrensbegränsningar som icke kan dragas inför näringsfrihetsrådet. I och med att prisregleringen inskränkes till extraordinära situationer föreligger därför mycket starka skäl för att utvidga 1953 års lag till att avse alla slag av konkurrensbegränsningar. Det är visserligen, som Sveriges industriförbund anført, riktigt att direktiven för den prisreglerande verksamheten ändrades i samband med tillkomsten av 1953 års lag så att föreskriften för priskontrollnämnden, att särskilt uppmärksamma sådan prissättning som sammanhänge med konkurrensbegränsande företeelser, upphörde. Detta synes mig dock vara av mindre betydelse för frågans avgörande. Det väsentliga är att samhället nu genom att avstå från prisreglering i normala tider fransäger sig en verksam möjlighet att ingripa. Denna omständighet gör också att det från flera håll mot den ifrågasatta utvidgningen åberopade skälet, att 1953 års lagstiftning varit i tillämpning så kort tid, icke kan anses bärande. Genom prisregleringens upphörande uppkommer nämligen ett helt nytt läge. Ej heller kan det, såsom från en remissinstans gjorts gällande, anses tillräckligt att lita till möjligheten för näringsfrihetsrådet att i enlighet med sin instruktion genom överläggningar med organisationer och företagare söka främja fri konkurrens utan att ha det stöd som en i lag förskriften skyldighet för dem att ingå i förhandling innebär. En sådan ordning äger ej erforderlig stadga för att säkerställa önskvärda resultat. I likhet med utredningen finner jag sålunda en utvidgning av tillämpningsområdet för 1953 års lag erforderlig.

Då det gäller att bestämma den nya gränsen för lagens tillämpningsområde möter vissa svårigheter. Självfallet är det i och för sig önskvärt att erhålla en klar och tydlig avgränsning så att osäkerhet ej uppstår om vissa förfaranden faller under lagen eller ej. En väg att uppnå detta vore att i lagen inskriva en närmare bestämning av begreppet konkurrensbegränsning. Lagen innehåller icke nu någon sådan bestämning. Frågan uppmärksammades vid lagens tillkomst men man fann att förhållandena är alltför skiftande för

att en definition av begreppet skall kunna utformas på ett sätt som ger nämnvärd ledning. Den närmare begreppsbestämningen överlämnades då åt rättstillämpningen. I detta avseende har någon ändring sedan dess ej inträtt och jag finner därför att den antydda utvägen ej är framkomlig.

En annan tänkbar utväg vore att i lagen uppräknade de olika former av konkurrensbegränsningar som förekommer. Denna metod har dock tydliga nackdelar. Det torde sålunda vara så gott som omöjligt att formulera sådana definitioner att de ger ledning i tivelaktiga fall utan att utelämna företeelser som vållar samhällsskada. Med denna metod kan man också befara att tolkningssvårigheter uppkommer med osäkerhet som följd. Ej heller kan den risken uteslutas att lagen tid efter annan måste ändras därför att konkurrensbegränsningar, som ej kan föras till någon i lagen angivna form, befinner sig vålla samhällsskada. Jag anser därför att uppräkningsmetoden ej bör begagnas. Lagen ger i sin nuvarande utformning anvisning på vissa former av konkurrensbegränsningar som särskilt bör motverkas. En sådan anvisning blir emellertid helt naturligt inskränkt till vissa flagranta former men ger icke någon nämnvärd ledning beträffande mera tveksamma fall. Den kan dessutom vara ägnad att avvända uppmärksamheten från andra fall, som kan vara lika samhällsskadliga. Jag finner därför ej heller denna metod lämplig.

Även om man sålunda enligt min uppfattning nödgas avstå från att i lagen närmare avgränsa begreppet konkurrensbegränsning, bör detta icke innebära större vanskligheter. Konkurrensbegränsningen bör nämligen liksom hittills föranleda ingripande enligt lagen endast i det fall att den har samhällsskadlig verkan. Härmed förstås enligt uttryckligt stadgande i lagen att företeelsen på ett ur allmän synpunkt otillbörligt sätt påverkar prisbildningen, hämmar verkningsförmågan inom näringslivet eller försvårar eller hindrar annans näringsutövning. Och häri föreslås ej ändring. Väl ger nämnda uttryck visst utrymme för subjektiva värderingar. I det övervägande antalet fall torde emellertid företagarna icke behöva hysa tvekan om en aktuell begränsning av konkurrensen kan anses medföra samhällsskadlig verkan eller ej. Det är sålunda tydligt att samhällsskadlighet icke kan anses föreligga i sådana av kommerskollegium och näringsfrihetsrådet påtalade fall då ofullständighet i konkurrensen är en omedelbar följd av naturlig varuknapphet, lagstiftning eller statlig reglering. Detta gäller självfallet också verksamheten inom jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse i den mån den följer de riktlinjer som dragits upp av statsmakterna i samband med jordbruksregleringen. Förhållanden som nu nämnts kan dock komma under näringsfrihetsrådets bedömning enligt lagen, såvida de utnyttjas på ett ur samhällets synpunkt otillbörligt sätt. Men även i de allra flesta andra fall måste uttrycket anses ge tillräcklig ledning. I ordet otillbörlig ligger tydligen ett krav på verklig samhällsskadlighet.

De betänkligheter, som möjligen kan återstå med hänsyn till att man ej kan i lagen ange innebörden av begreppet konkurrensbegränsning och att bestämningen av skadlig verkan ej är alldeles entydig, bör enligt min

uppfattning vika då man betänker hur ingripandet sker. Om man bortser från bruttopris och anbudskarteller, finns icke några generella förbud och ej heller stadganden om straff eller ogiltigförklaring av åtgärden. Jag kommer visserligen, som strax skall framgå, att föreslå införande av möjlighet att fastställa högsta pris. Detta skall emellertid förekomma blott i undantagsfall. Och fränsett detta fall ingriper samhället blott genom att undersöka åtgärdens samhällsskadlighet och genom att medelst förhandling söka undanröja de skadliga verkningarna därav. Hårtill kommer att förhandlingsförfarandet har en rättegångsliknande karaktär och sker i offentlighetens fulla ljus inför en myndighet, näringsfrihetsrådet, vari både domare, företagare och löntagare-konsumenter ingår som ledamöter.

I vissa yttranden har man ansett risken stor att en utvidgning av lagen i enlighet med vad jag i det föregående förordat skall medföra trakasserier mot lojala företagare genom att konkurrenter, som anser sig illa behandlade, gör obefogade anmälningar till myndigheterna. Även faran för skador till följd av den publicitet som dylika anmälningar kan få har framhållits. Dessa risker föreligger helt naturligt redan nu utan att några större olägenheter därav försports. En viss ökning av risken för dylika olägenheter kan väl tänkas såsom en följd av en utvidgning av lagens tillämpningsområde. Riskerna bör dock enligt min mening ej överdrivas. Jag vill framhålla att såväl näringsfrihetsombudsmannen som rådet har möjlighet att utan mera ingående utredning avvisa framställningar som ej förtjänar avseende. Och rådet kan göra detta utan att upptaga saken på sammanträde.

På grund av det anförda tillstyrker jag utredningens förslag om utvidgning av 1953 års lag så att förhandling kan ske för undanröjande av samhällsskadliga verkningar av alla slag av konkurrensbegränsningar. Tydligt är att den föreslagna utvidgningen av lagen kommer att ställa än större krav på de myndigheter, som tillämpar den, än vad som redan nu är fallet. Eftersom likartade åtgärder i ett fall kan vara samhällsnyttiga och i ett annat samhällsskadliga, kan det bli fråga om svåra avvägningar, som kräver grundliga utredningar och stor omdömesgillhet från myndigheternas sida. Näringsfrihetsrådets intima kontakt med såväl företagare- som konsument- och löntagargrupperna gör att man enligt min mening med fullt förtroende kan till rådet överlämna de krävande uppgifter det här är fråga om.

I detta sammanhang torde böra beaktas att det vid bedömningen av vad som i ett särskilt fall skall anses som samhällsskadlig verkan av konkurrensbegränsning är av stor vikt att en åtgärd icke bedömes blott med hänsyn till sina direkta verkningar utan sättes in i vidare sammanhang. Först om verkan kan anses otillbörlig ur allmän synpunkt får förhandling äga rum. Härvid måste hållas i minnet att verksamheten icke syftar till den klassiska nationalekonomiska teorins fria konkurrens utan till den ur samhällets synpunkt mest effektiva konkurrensen, d. v. s. en konkurrens som driver utvecklingen i den riktning, som på längre sikt kan förmodas innebära det bästa utnyttjandet av samhällets resurser. Vissa begränsningar av konkurrensen är otvivelaktigt icke blott godtagbara utan förmånliga och rent

av nödvändiga ur samhällets synpunkt. Några närmare riktlinjer för bedömningen synes icke kunna uppdragas. Detsamma är förhållandet i fråga om förhandlingsmålen. I allt väsentligt kan jag i dessa frågor instämma i näringsfrihetsrådets uttalanden i dess yttrande över betänkandet. Jag vill särskilt framhålla utredningens av flera remissinstanser understrukna uttalande att förhandling i monopol- eller oligopolfallen ej skall gå ut på att undanröja själva ofullkomligheten i näringslivets struktur. Näringsfrihetsrådet får sålunda exempelvis icke förhandla om uppdelning av ett företag i flera.

En annan av utredningen föreslagen ändring i 1953 års lag innebär, som redan antytts, att möjlighet att fastställa högsta pris skall införas i lagen. För det fall att förhandlingen ej ger önskvärt resultat innehåller lagen nu ej andra regler än att rådet skall anmäla förhållandet till Kungl. Maj:t, om saken finnes vara av större vikt. Utredningen föreslår att Kungl. Maj:t skall äga att på hemställan av rådet fastställa högsta pris, då konkurrensbegränsning medför skadlig verkan genom att visst pris står i uppenbart missförhållande till kostnaderna.

Detta förslag tillstyrkes eller godtages i allmänhet av remissinstanserna. Man ifrågasätter dock i vissa fall om behov av lagändringen föreligger. I några yttranden anföres tillika principiella invändningar av innebörd att lagen, som nu icke medger annan åtgärd än förhandling, radikalt förändrar karaktär om däri införes en möjlighet att begagna tvångsmedel samt att det skulle strida mot lagens anda, som är att motverka bl. a. reglering av priser, att göra den till ett prisregleringsinstrument. Även om sistnämnda invändningar icke helt saknar teoretiskt berättigande, bör de dock enligt min mening stå tillbaka för det praktiska behovet av den föreslagna bestämmelsen. Svårigheten att uppnå det åsyftade resultatet, d. v. s. att undanröja skadlig verkan av en konkurrensbegränsning, torde nämligen vara särskilt stor då denna verkan består i att priset är för högt. Denna svårighet har emellertid hittills icke varit av större betydelse, eftersom man haft möjligheten att genom direkt prisreglering bestämma ett skäligt pris. Men då samhället avhänder sig denna möjlighet, blir behovet av den föreslagna bestämmelsen uppenbarligen mera framträdande. Jag finner alltså att även en ändring av lagen i den föreslagna riktningen är en nödvändig följd av att prisregleringen reserveras för extraordinära förhållanden.

I yttrandena har förslaget i denna del tolkats på två olika sätt. Å ena sidan har man utgått från att avsikten är att bestämmelsen skall träffa blott vad som närmast kan betecknas som ett ockerfall, d. v. s. att bedömningen om priset är oskäligt skall ske med utgångspunkt från de faktiska kostnaderna i det föreliggande fallet. Å andra sidan har den meningen uttalats att man vid bedömningen av prisets skälighet icke kan underlåta att bedöma även kostnadernas skälighet. Den förstnämnda åsikten hävdas särskilt från företagarehåll, medan den senare företrädes av kommerskollegium, näringsfrihetsrådet och landsorganisationen i Sverige.

I anledning härav vill jag framhålla att den i regeln innefattade jämfö-

relsen i första hand bör avse förhållandet mellan priset och de faktiska kostnaderna för framställningen av den vara det gäller hos de av den aktuella konkurrensbegränsningen berörda företagen. Ofta nog läser kostnadsnivån vara ungefärligen densamma hos alla företagen. Men läget kan också vara det att betydande skillnader i kostnadsläget föreligger de olika företagen emellan. Att i ett sådant fall städse taga kostnadsläget hos företagaren med de högsta kostnaderna till utgångspunkt för bedömningen kan enligt min mening ej vara riktigt. Den omständigheten att en företagare som medverkar i en konkurrensbegränsning har en hög kostnadsnivå, t. ex. till följd av underlåtenhet att vidtaga rationaliseringsåtgärder i en omfattning som måste anses normal, kan icke rimligen motivera, att samhället vid avgörandet, huruvida priset på en av konkurrensbegränsningen omfattad vara är för högt, skall nödgas utgå från nämnda företagens faktiska kostnader. Detta skulle innebära ett slöseri med de gemensamma resurserna, som lagen just syftar till att motverka. Likartade synpunkter kan också göra sig gällande i det fall att kostnadsnivån är ungefärligen densamma, t. ex. om i ett oligopolfall alla berörda företagare underlåtit att, kanske just till följd av den föreliggande konkurrensbegränsningen, vidta sådana rationaliseringsåtgärder som framstår som naturliga. Även i monopolfallet kan sådana förhållanden tänkas föreligga. Fall finns sålunda där det är motiverat att jämföra priset med ett lägre belopp än de verkliga kostnaderna.

Å andra sidan kan det såsom Sveriges industriförbund anfört finnas skäl för att vid jämförelsen taga hänsyn även till andra omständigheter än kostnaderna. Införandet av en ny vara eller genomförandet av en ny tillverkningsmetod innebär ofta nog ett betydligt risktagande. Ibland medför åtgärden endast förlust medan den i andra fall kan ge ett avsevärt ekonomiskt utbyte. Uppenbarligen är det ett samhällsintresse att risktagande av denna art sker och av betydelse härför är självfallet den vinst som kan uppkomma. Det måste alltså anses motiverat ur samhällets synpunkt att man vid jämförelsen mellan pris och kostnader tar hänsyn till dylika och liknande omständigheter, bland vilka även må nämnas avsättningsbehov för rationaliserings- eller forskningsändamål.

Utredningens förslag, att högsta pris skall kunna fastställas då missförhållande föreligger mellan pris och kostnader synes mot bakgrunden av det anförda kunna tolkas alltför snävt och kunna leda såväl till att ett alltför högt pris godtages som till att ett godtagbart pris anses för högt. Lämpligare torde vara att ange att priset skall vara för högt med hänsyn till kostnaderna och övriga omständigheter.

Såsom utredningen föreslagit bör en bestämmelse om fastställande av högsta pris komma till användning endast i undantagsfall. Den skall icke tillgripas för att genomföra en mera allmän prisreglering i situationer då den allmänna prisregleringslagen icke kan sättas i kraft. Syftet med föreskriften är endast att ge samhället en möjlighet att ingripa i sådana fall då priset på en vara till följd av ofullständighet i konkurrensen är uppenbart för högt. I anslutning härtill må ock erinras om att den primära förutsätt-

ningen för att fastställande av högsta pris skall ifrågakomma är att konkurrensbegränsningen innebär skadlig verkan i lagens mening, d. v. s. på ett ur samhällets synpunkt otillbörligt sätt påverkar prisbildningen eller de övriga i lagen särskilt angivna omständigheterna. Med dessa inskränkningar synes befogade anmärkningar icke kunna riktas mot förslaget.

Befogenheten att fastställa högsta pris torde, såsom utredningen föreslagit, böra förbehållas Kungl. Maj:t. Det synes lämpligt att beslut om högsta pris får fattas endast efter hemställan av näringsfrihetsrådet. Ingripandet kommer då att föregås av en genom grundliga utredningar förberedd offentlig förhandling inför rådet. Denna utformning av förfarandet ger företagaren goda möjligheter att undanröja den samhällsskadliga verkan av konkurrensbegränsningen och därigenom förhindra att bestämmande av högsta pris kan ske. Det synes ock lämpligt att priset fastställs för högst ett år i taget och att näringsfrihetsrådet får rätt att medge överskridande av det högsta priset.

Jag finner mig alltså kunna tillstyrka att 1953 års lag kompletteras med en möjlighet för Kungl. Maj:t att på framställning av näringsfrihetsrådet fastställa högsta pris därest konkurrensbegränsning befinner sig medföra skadliga verkningar i form av uppenbart för högt pris på en vara. Jag finner ej anledning att i detta sammanhang upptaga frågan huruvida behov i övrigt föreligger att i lagen införa möjligheter att förelägga företagare att undanröja konkurrensbegränsning eller verkningar därav. Denna fråga torde i vart fall icke kunna bedömas förrän man har ytterligare några års erfarenhet av lagens tillämpning.»

Lagrådet

Lagrådet har lämnat författningsförslaget utan erinran.

Motionerna I: 579 och II: 759

I motionerna hemställas att riksdagen måtte

»1) avslå förslaget till utvidgning av lagen den 25 september 1953 (nr 603) om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet i vad denna avser en utvidgning av näringsfrihetsrådets befogenheter att till förhandling upptaga konkurrensbegränsningar;

2) antaga förslaget om införande av en högstprisbestämmelse av 'ocker-natur' i samma lag endast för sådana fall av konkurrensbegränsning, som är att betrakta såsom kartell- eller monopolfall».

Motionärerna hemställer, att utskottet måtte utarbeta förslag till åsyftade författningsändringar.

Utskottet

I utlåtande nr 34 vid årets riksdag har utskottet förklarat sin anslutning till ett i propositionen nr 147 framlagt förslag till allmän prisregleringslag. Med ikraftträdandet av nämnda lag den 1 januari 1957 kommer prisreglering att kunna tillämpas endast i vissa extraordinära situationer med påtaglig inflationsrisk. En av förutsättningarna för att samhället under normala förhållanden skall kunna helt avstå från prisreglering är — anförde utskottet — att statens konkurrensfrämjande verksamhet utvidgas i enlighet med vad föredragande departementschefen i nämnda proposition förordat.

I nu förevarande proposition framlägges — i överensstämmelse med vad föredraganden i propositionen nr 147 anført — viss lagstiftning i syfte att förstärka det allmännas resurser när det gäller att främja konkurrensen inom näringslivet.

De brister i konkurrensen som det här gäller att komma till rätta med kan sägas böttna i två i och för sig skilda förhållanden. Å ena sidan saknar av flera orsaker konsumenterna i tillräcklig grad det prismedvetande, som är en förutsättning för att de skall söka de förmånligaste villkoren vid sina inköp och därmed medverka till effektiv konkurrens. Å andra sidan kan orsaken till en försvagad konkurrens vara att finna i konkurrensbegränsande åtgärder, som vidtagits av företagare eller deras organisationer. Samhällets konkurrensfrämjande verksamhet måste inriktas så, att båda dessa slag av brister i konkurrensförhållandena undanröjes eller i vart fall motverkas.

En av förutsättningarna för att förslaget till ny prisregleringslagstiftning skall kunna genomföras är enligt utskottets mening att bättre möjligheter skapas att ingripa mot konkurrensbegränsningar inom näringslivet. I detta syfte framlägges i propositionen förslag till bl. a. utvidgning av tillämpningsområdet för 1953 års lag om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet. Lagen är för närvarande tillämplig på, förutom bruttoprissättning och anbudskartell vilka omfattas av generellt förbud, sådana konkurrensbegränsningar, som består i monopol eller kartell. Under begreppet kartell hänföres även liknande överenskommelse och eljest i samförstånd tillämpat gemensamt förfarande. Propositionens förslag innebär att tillämpningsområdet utvidgas att omfatta alla slag av konkurrensbegränsningar, som visar sig medföra skadlig verkan.

Enligt utskottets mening föreligger ett påtagligt behov av att kunna till prövning vid förhandling inför näringsfrihetsrådet upptaga varje konkurrensbegränsning, som har skadlig verkan. Från denna synpunkt är den nuvarande begränsningen av förhandlingsmöjligheten till monopol och kartell föga rationell. Visserligen synes — såsom departementschefen anført — skador av konkurrensbegränsningar till största delen vara att hänföra till monopol- och kartellfall. Emellertid kan skadeverkningar även följa av andra former av konkurrensbegränsande företeelser utan att samband med monopol eller kartell föreligger. Såsom exempel härpå nämnes i propositionen

nen bl. a. oligopol och sådana fall där vertikal riktprissättning, selektiv försäljning eller prisdiskriminering förekommer. Utskottet vill understryka att dessa företeelser, liksom fallet är beträffande kartell och monopol, icke behöver medföra skadeverkningar. Mycket talar för att det här ofta gäller helt normala och nyttiga inslag i näringslivet. Men det kan icke bestridas, att en oligopolställning kan av en företagare utnyttjas för att hindra samhällsnyttig men för honom obekvämlig konkurrens eller att åtgärder av nyss angivna slag i vissa fall kan tjäna samma syfte.

Mot den ifrågasatta utvidgningen av tillämpningsområdet har inväntats, att lagens räckvidd därigenom bleve oklar. Förslaget skulle medföra svårigheter för den enskilde företagaren att i förväg avgöra, om ett visst beteende kunde komma att enligt lagen bedömas såsom samhällsskadlig konkurrensbegränsning. Liknande synpunkter framföres i motionerna I: 579 och II: 759. Motionärerna anför, att det bör vara möjligt att utforma lagen så, att densamma kan tillämpas utan att förutsätta bedömningar av alltför utpräglad subjektiv art. I motionerna framhålles speciellt att begreppet oligopol icke kan bestämmas med sådan fasthet att berättigade anspråk på rättssäkerhet blir uppfyllda.

Departementschefen har i propositionen ingående behandlat de svårigheter, som möter vid bestämmandet av den nya gränsen för tillämpningsområdet. Han har därvid kommit till den uppfattningen att man nödgas avstå från att i lagen närmare avgränsa begreppet konkurrensbegränsning. Utskottet har icke heller funnit möjlighet att giva termen ett snävare innehåll än den hittills haft. Det är visserligen riktigt att begreppet konkurrensbegränsning i och för sig har ett mycket vidsträckt innehåll och teoretiskt omfattar varje förhållande som på ett eller annat sätt medför att konkurrensen ej är fri. Å andra sidan är den faktiska begränsningen av företagens skyldighet att ingå i förhandling icke att söka i lagens förutsättning att en konkurrensbegränsning föreligger utan fastmer i kravet på att denna medför skadlig verkan. Med sådan verkan förstås enligt lagen att konkurrensbegränsningen på ett ur allmän synpunkt otillbörligt sätt påverkar prisbildningen, hämmar verkningförmågan inom näringslivet eller försvårar eller hindrar annans näringsutövning. Därmed har den yttersta grunden för förhandlingsskyldigheten — de samhällsskadliga verkningarna — blivit tillräckligt tydligt uttryckta. Även om tvekan i vissa fall kan uppstå rörande tolkningen av lagens krav på skadlig verkan, synes detta knappast behöva medföra någon mera kännbar olägenhet. I de allra flesta fall torde företagen utifrån de alltmer vidgade erfarenheterna av konkurrensbegränsningar och deras verkningar kunna på förhand själva göra klart för sig om ett beteende från deras sida kan komma att betraktas såsom en skadlig begränsning av konkurrensen. När man bedömer följderna av den osäkerhet beträffande lagens tillämplighet, som kan kvarstå beträffande gränsföreteelser, måste beaktas, att lagen endast syftar till att få till stånd en förhandling med vederbörande företagare för att man därigenom skall kunna komma till rätta med förekommande skadeverkningar. Utskottet finner sig därför

böra förorda en utvidgning av lagens tillämplighet i enlighet med propositionens förslag.

Såsom en nyhet i 1953 års lag föreslås i propositionen ett stadgande, som medger Kungl. Maj:t möjlighet att under särskilda förhållanden förordna om visst högsta pris, som icke får överskridas utan tillstånd av näringsfrihetsrådet. Sådant förordnande skall kunna komma i fråga för det fall att en förhandling inför näringsfrihetsrådet om sänkning av ett uppenbart för högt pris icke leder till önskat resultat och saken är av allmän betydelse. I motionerna I: 579 och II: 759 hemställas om sådan begränsning av stadgandets tillämplighet att föreskrift om högstpris endast skall kunna förekomma vid sådana konkurrensbegränsningar som är att hänföra till kartell eller monopol.

Utskottet finner de skäl, departementschefen anfört för införande av en bestämmelse om högsta pris i lagen, kunna godtagas. I de dess bättre sällsynta fall, där risk föreligger för att en förhandling i syfte att sänka en på grund av konkurrensbegränsning oskäligt uppskruvad prisnivå icke leder till önskvärd prissänkning, synes det rimligt att staten förfogar över möjlighet att genom direkt prisingripande undanröja skadeverkan av konkurrensbegränsningen. Hittills har sådan möjlighet stått till buds med stöd av 1947 års prisregleringslag. När nämnda författning ersättes av en beredskapslagstiftning framstår behovet av den föreslagna bestämmelsen mera framträdande. Uppenbarligen har bestämmelsen lika stor uppgift att fylla gavsatt arten av den konkurrensbegränsning, varav den oskäliga prissättningen är betingad. Utskottet kan därför icke biträda motionärernas framställning om begränsning av stadgandets tillämplighet till allenast vissa typer av konkurrensbegränsningar.

Utskottet tillstyrker lagförslaget i övrigt. De uttalanden av departementschefen, som här icke närmare berörts, har icke givit utskottet anledning till erinran.

II. Förslaget till lag om uppgiftsskyldighet rörande pris- och konkurrensförhållanden, m. m.

Departementschefen

Departementschefen har anfört:

»Den föreslagna ordningen med prisreglering endast i extraordinära situationer och konkurrensen som främsta prisregulator under normala tider förutsätter, såsom också framgår av vad chefen för finansdepartementet anfört vid anmälan av förslaget till ny prisregleringslag, att samhället har möjlighet att följa näringslivets utveckling för att kunna utröna huruvida konkurrensen har erforderlig effektivitet. Det är icke tillräckligt att samhället kan — på sätt närmare angivits i föregående avsnitt — ingripa mot konkurrensbegränsningar med stöd av 1953 års lag. Därutöver kräves att förutsättningar finns för samhället att uppdaga dylika begränsningar och utforska

deras verkan. En betingelse härför är att det allmänna har insyn i de faktorer som påverkar prisbildningen, såsom i fråga om priser, intäkter, kostnader, vinster m. m. Av betydelse i detta sammanhang är också att från samhällets sida bedrivs saklig konsumentupplysning i pris- och prisbildningsfrågor. Härigenom kan man häva eller i varje fall minska sådana brister i konsumenternas kunskap om priser och prisbildning, som försvagar konkurrensens effektivitet.

För att samhällsorganen skall erhålla den kunskap om priser och prisbildning, som är förutsättningen för en statlig prisregistrerande, prisanalyserande och konsumentupplysande verksamhet av den art jag nu skisserat, erfordras en allmän uppgiftsskyldighet för i första hand näringsidkarna, men i vissa fall även andra. En sådan uppgiftsskyldighet, som utöver uppgiftsplikt rörande konkurrensbegränsningar måste avse icke blott priser utan alla omständigheter som kan påverka prisbildningen, har utredningen också föreslagit. Företagarnas organisationer har i regel ej motsatt sig förslaget vid remissbehandlingen. Den i ett yttrande framförda farhågan att den föreslagna uppgiftsskyldigheten skulle vara inkörsporten till mera långtgående åtgärder av beskaffenhet att i realiteten betaga näringslivet dess frihet är helt ogrundad. Syftet med verksamheten är i stället att främja konkurrensen inom näringslivet och därmed vidmakthålla själva grundvalen för dess frihet.

Den föreslagna uppgiftsskyldigheten medför otvivelaktigt en del besvär och kostnader för företagen. Inhämtandet av uppgifterna skall dock självfallet ske så att de betungas så litet som möjligt. I görligaste mån bör dessutom andra statistiska källor begagnas. Men helt kan de nämnda olägenheterna icke undvikas. Det är emellertid ett så betydande allmänt intresse att konkurrensens effektivitet främjas, att dessa olägenheter icke kan få hindra att nödig uppgiftsskyldighet ålägges företagen.

På grund av vad sålunda anförts tillstyrker jag en uppgiftsskyldighet av föreslagen omfattning. Det må i detta sammanhang framhållas, att detta icke innebär någon principiell nyhet. Enligt prisregleringslagen kan nämligen näringsidkare åläggas att lämna de uppgifter som erfordras för den priskontrollerande verksamheten. Och 1946 års lag innehåller — utom stadgande om skyldighet att anmäla kartellavtal och liknande överenskommelser — föreskrift av innehåll att myndighet kan undersöka näringsverksamhet med avseende å förekomsten av konkurrensbegränsning och dennas inverkan på prisförhållanden m. m. En sådan undersökning är förenad med en vidsträckt uppgiftsskyldighet för de berörda yrkesutövarna. I det läge som nu föreligger synes det lämpligast att i en särskild lag sammanföra bestämmelserna om uppgiftsskyldighet och därvid också göra reglerna därom, vilka nu har delvis olika utformning, mera enhetliga. I anslutning härtill torde ock böra framhållas, att någon reglering i lagen av den utav kommerskollegium väckta frågan huruvida icke mera omfattande undersökningar bör beslutas av Kungl. Maj:t och ej av underordnad myndighet, icke synes lämplig. Spörsmålet torde få närmare övervägas vid utfärdandet av instruktion

för den myndighet, som skall handha verksamheten, eller annan administrativ författning.

Regler om uppgiftsskyldighet av liknande art som det här gäller förekommer i lagstiftningen rörande särskilda näringsgrenar. Så är fallet t. ex. i lagstiftningen om försäkringsrörelse. Med hänsyn härtill har försäkringsinspektionen, som nu är övervakningsmyndighet enligt 1946 års lag med avseende å försäkringsväsendet, hemställt att detta måtte undantagas från den nu ifrågasatta lagens tillämpning. För egen del är jag ej beredd förorda att av anledning varom nu är fråga från lagens tillämpningsområde undantaga viss näringsgren. Större olägenheter lär knappast uppkomma även om bestämmelser finnes på mer än ett håll och dessa har något olika innehåll i fråga om t. ex. straff, tystnadsplikt och sekretess. De olägenheter, som med hänsyn till det anförda dock kan finnas, kan väsentligen undvikas genom att myndigheten — vilken såvitt avser exempelvis försäkringsväsendet även framdeles lär bli försäkringsinspektionen — vid inhämtande av uppgift anger den lag, på vilken myndigheten därvid stöder sig.

De av utredningen uppdragna riktlinjerna för sekretessen i fråga om handlingar, som i denna verksamhet inkommer till eller upprättas av myndigheten, har icke mött gensaga från näringslivets sida.

Den konsumentupplysande verksamheten förutsätter att inhämtade uppgifter i viss utsträckning publiceras. Detta gäller i första hand rena prisuppgifter. Befogade invändningar torde i och för sig icke kunna resas mot offentliggörande av sådana uppgifter, i varje fall ej så länge det är fråga om priser vid försäljning till konsumenter. Ett dylikt offentliggörande kan icke anses lända företagaren till men och torde alltså vara tillåtet redan enligt gällande lag. Försiktighet synes dock böra iakttagas i fråga om namngivande av företagare i samband med publicering av prisuppgifter. Mera tveksamt förhåller det sig i fråga om uppgifter rörande marginalsättning, kostnader — dit ofta försäljningspriser från tillverkare eller mellanliggande försäljningsled torde få räknas — vinster och andra förhållanden av beskaffenhet att påverka prisbildningen. Enligt min mening är det emellertid ett så betydande allmänt intresse att främja allmän kännedom om dessa förhållanden att företagarna i regel icke bör kunna motsätta sig att uppgifter rörande dylika omständigheter publiceras rörande en hel bransch eller eljest rörande en grupp av företagare. Uppgifterna bör givetvis offentliggöras i så bearbetat skick att exakt upplysning icke vinnes om någon enstaka företagares förhållanden. Ej heller ett dylikt offentliggörande av mera allmänna uppgifter kan anses lända någon företagare till men på sådant sätt att den icke är tillåten enligt gällande lag. Den omständigheten att en publicering av exempelvis marginalsättningen inom en viss bransch kan förväntas utlösa köpmotstånd och därmed svårigheter för branschen bör enligt min åsikt ej betraktas som men enligt sekretesslagen. Däremot bör endast undantagsvis publicering ske av dylika uppgifter rörande viss angiven företagare eller så att det framgår vilken företagare som avses. Det synes ej lämpligt att till underordnad myndighet generellt överlåta avgörandet av den ömtåliga frågan när dylik publicering skall ske. Den nuvarande regeln i 20 § sekre-

tesslagen innebär i detta hänseende att avgörandet ankommer på Kungl. Maj:t. Kungl. Maj:ts beslutanderätt kan därvid utövas på det sättet att Kungl. Maj:t meddelar allmänna bestämmelser, vilka skall av myndigheten tillämpas i det särskilda fallet. Denna ordning synes lämplig även i fortsättningen. Tillika bör såsom utredningen föreslagit i lag stadgas motsvarande tystnadsplikt för de tjänstemän som har att taga befattning med uppgifterna.»

Till förenämnda förslag till lag om viss uppgiftsskyldighet an knyter *förslaget till lag angående ändrad lydelse av 20 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.*

Departementschefen har anfört, att förslaget innebär en anpassning av paragrafens ordalydelse till den föreslagna lagen om uppgiftsskyldighet rörande pris- och konkurrensförhållanden. Därutöver föreslås i överensstämmelse med vad som anförts i det allmänna avsnittet icke annat än en jämkning i syfte att utmärka att det endast är då handlingen lämnar uppgift om en viss företagares förhållanden som den icke får utlämnas.

Lagrådet

Lagrådet, vars utlåtande inhämtats över förslaget till lag om uppgiftsskyldighet rörande pris- och konkurrensförhållanden, har lämnat förslaget utan erinran.

Motionerna

I *motionerna I: 578* och *II: 760* hemställs, att riksdagen måtte besluta, att 3 § lagen om uppgiftsskyldighet rörande pris- och konkurrensförhållanden skall erhålla följande lydelse: »Företagare åligger att till myndighet som Konungen bestämmer efter anmaning lämna uppgift om sådan i anmaningen närmare angiven konkurrensbegränsning, som berör hans verksamhet och har avseende på pris-, produktions-, omsättnings- eller transportförhållanden i riket, och om priser, intäkter, kostnader, vinster och andra förhållanden där särskild anledning finns att räkna med förekomsten av konkurrensbegränsning samt i övrigt efter anmaning lämna uppgifter rörande priser som anses erforderliga för konsumentupplysningsverksamhet.»

I *motionerna I: 579* och *II: 759* hemställs, att riksdagen måtte antaga förslaget till lag om uppgiftsskyldighet rörande pris- och konkurrensförhållanden med den ändring att »3 § uppdelas på två paragrafer, den ena avseende förutsättningarna för utförandet av särskilda undersökningar rörande konkurrensbegränsande företeisers samhällsekonomiska verkningar och den andra avseende övrig uppgiftsskyldighet».

Motionärerna har tillika anhållit, att utskottet måtte utarbeta förslag till den åsyftade författningsändringen.

Utskottet

En förutsättning för att staten med framgång skall kunna driva en konkurrensfrämjande verksamhet är att möjligheter finns att på ett tillräckligt ingående sätt följa näringslivets utveckling. Sålunda förutsattes för ingripanden enligt 1953 års lag att samhället har förutsättningar att utreda var konkurrensbegränsningar förekommer och hur de verkar. Sådan utredning förutsätter i sin tur insyn i de faktorer som påverkar prisbildningen. Kunskaper i dessa ämnen måste bygga på en allmän analys av prisutvecklingen. En grundlig kännedom om priser och prisbildning måste även ligga till grund för den konsumentupplysning, som är avsedd att bilda ett led i den konkurrensfrämjande verksamheten. Av det anförda följer att denna verksamhet är beroende av att företagare och andra lämnar de uppgifter som är nödvändiga för god kännedom i prisbildningsfrågor.

För närvarande kan uppgifter av hithörande slag inhämtas dels med stöd av 1946 års lag om övervakning av konkurrensbegränsning och dels enligt nuvarande prisregleringslag. Förstnämnda lag ålägger företagare att efter anmaning av övervakningsmyndigheten — monopolutredningsbyrån inom kommerskollegium — anmäla av honom ingånget eller eljest biträtt kartellavtal eller annan liknande konkurrensbegränsande överenskommelse, som berör pris-, produktions-, omsättnings- eller transportförhållanden inom riket. I fall, där det finns anledning befara att konkurrensbegränsning medför skada, eller om eljest särskilda skäl föreligger, kan monopolutredningsbyrån utföra särskild undersökning av begränsningen och dess verkningar. För detta ändamål äger myndigheten taga del av tillgängliga handelsböcker, korrespondens m. m. samt infordra alla de uppgifter som erfordras. Med stöd av 1947 års prisregleringslag kan företagare åläggas skyldighet att lämna alla uppgifter, som finnes erforderliga för utövning av den priskontrollerande verksamheten. En företagare kan även beordras att för kontroll av lämnade uppgifter eller tillämpade priser förete handelsböcker och affärshandlingar.

Den uppgiftsskyldighet som sålunda redan nu åvilar näringslivet bör enligt utskottets mening i fortsättningen bibehållas i samma omfattning för att kunna tjäna den konkurrensfrämjande verksamheten. Det nu föreliggande förslaget till lag om uppgiftsskyldighet innebär i praktiken ingen saklig förändring i de regler som redan gäller. Genom den föreslagna lagen har de splittrade bestämmelserna om skyldighet att lämna uppgifter sammanförts i ett stadgande (3 §) och avfattats så att de formellt bättre motsvarar sitt ändamål. Utskottet kan icke finna skäl för den i motionerna I: 579 och II: 759 föreslagna omredigeringen av stadgandet. Att såsom där förordas göra boskillnad mellan särskild undersökning rörande konkurrensbegränsning och myndighets inhämtande av uppgifter vid sidan därom är icke sakligt motiverat och skulle kunna medföra tvekan om stadgandets rätta innebörd. Utskottet kan icke heller godtaga den formulering av 3 § i förslaget, som föres fram i motionerna I: 578 och II: 760. Enligt motionärerna bör i

lagtexten närmare angivas de olika ändamålen med uppgiftssamlandet. I detta syfte föreslås att företagarnas skyldighet uttryckligen förklaras omfatta å ena sidan sådana uppgifter som behövs för att samhällets organ skall kunna bedöma förekomsten av konkurrensbegränsningar och å andra sidan sådana uppgifter, som erfordras för en saklig konsumentupplysning i prisfrågor. Utskottet vill erinra om att lagens ändamål kommit till uttryck i 1 §, enligt vilken företagarnas ifrågavarande skyldighet begränsas till »de uppgifter som erfordras för att främja allmän kännedom om pris- och konkurrensförhållanden inom näringslivet». Motionärerna synes med sitt förslag icke tillräckligt ha beaktat, att uppgifter från företagarna även erfordras för den allmänna analys av prisutvecklingen som är en förutsättning för att den konkurrensfrämjande verksamheten skall kunna bedrivas på rätt sätt. Även om dessa analyserande prisstudier kommer även konsumentupplysningen till godo synes det icke riktigt att i författningen låta uppgiftsskyldigheten framstå såsom betingad av endast denna gren av statens verksamhet när det gäller prisbildningen. Utskottet förordar på anförda skäl att 3 § utformas i enlighet med propositionens förslag.

De nuvarande stadgandena i 1946 års lag och prisregleringslagen om skyldighet för näringsidkare att förete handelsböcker och affärshandlingar har sin motsvarighet i 5 § i den föreslagna lagen. Utskottet tillstyrker förslaget i denna del. Företagarnas åliggande enligt denna paragraf innefattar skyldighet att, där så påfordras, även insända handlingarna till vederbörande myndighet. Detta ger utskottet anledning understryka vikten av att stadgandet tillämpas med urskillning. För en företagare kan det många gånger vara orimligt betungande att behöva lämna ifrån sig för hans rörelse viktiga handlingar, i synnerhet sådana som hänför sig till bokföringen under löpande räkenskapsår. I andra fall kan ett försändande vara praktiskt ogörligt, t. ex. i fråga om handelsböcker när dessa förts enligt vissa moderna bokföringssystem.

Utskottet tillstyrker det framlagda förslaget till lag om uppgiftsskyldighet även i de delar som nu icke särskilt berörts.

Propositionens förslag till ändring i lagen om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar har icke föranlett någon erinran från utskottets sida.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer,

A. att riksdagen, med bifall till förevarande proposition, nr 148, och med avslag å motionerna I: 579 och II: 759, såvitt propositionen och motionerna avser förslag till lag angående ändring i lagen den 25 september 1953 (nr 603) om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet, måtte för sin del antaga nämnda lagförslag;

B. att riksdagen, med bifall till förevarande proposition och med avslag å motionerna I: 578 och II: 760 samt I: 579 och II: 759, såvitt propositionen och motionerna avser förslag till lag om uppgiftsskyldighet rörande pris- och konkurrensförhållanden, måtte för sin del antaga nämnda lagförslag; samt

C. att riksdagen, med bifall till förevarande proposition, såvitt gäller förslag till lag angående ändrad lydelse av 20 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar, måtte för sin del antaga nämnda lagförslag.

Stockholm den 15 maj 1956

På andra lagutskottets vägnar:

ELSA JOHANSSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Nils Elowsson, Axel E. Svensson, Sunne, fru Carlqvist, herrar Mannerskantz, Grönkvist, Alvar Andersson och Åkesson;

från andra kammaren: fru Johansson i Norrköping, herrar Jacobsson i Tobo, Nilsson i Göteborg, fru Sandström, fröken Sandell, herr Fredriksson, fröken Wetterström och herr Larsson i Hedenäset.

Reservationer

I. vid utskottets hemställan under A

av herr *Mannerskantz* och fröken *Wetterström*, vilka ansett

a) att utskottets motivering å s. 17—19 bort ha följande lydelse.

»Förslaget om ändringar i 1953 års lag innebär, att förhandling inför näringsfrihetsrådet i fortsättningen skall kunna äga rum rörande skadlig verkan av alla slag av konkurrensbegränsning mot nu endast i de fall, då konkurrensbegränsningen utgöres av en kartell eller ett monopol. Vidare föreslås att lagen kompletteras med rätt för Kungl. Maj:t att, då den skadliga verkan av en konkurrensbegränsning innebär att visst pris är uppenbart för högt med hänsyn till kostnaderna och övriga omständigheter, på hemställan av näringsfrihetsrådet förordna om högsta pris för en tid av högst ett år.

Något reellt behov av en utvidgning av tillämpningsområdet för 1953 års lag till att omfatta andra konkurrensbegränsningar än de i lagen redan

intagna kartell- och monopolfallen har enligt utskottets mening ej påvisats. Det torde också vara förenat med svårigheter att bevisa att något sådant behov gjort sig märkbart i det praktiska livet under lagens giltighetstid. Uppenbarligen kommer den nu föreslagna utvidgningen att skapa en betydande osäkerhet inom näringslivet rörande lagens innebörd till men för lagstiftningens syfte — icke minst på grund av svårigheten att med tillräcklig grad av klarhet definiera begreppen — och dess uppgift att skapa förtroende. Troligt är dessutom, att en utvidgning av lagen kan komma att medföra en mängd obefogade eller rentav kverulantiska anmälningar till näringsfrihetsombudsmannaämbetet från sådana företag, som känner sig besvärade av en för dem obekväm konkurrens eller anser en i själva verket företagsekonomiskt fullt berättigad prisdifferentiering vara en prisdiskriminering. Förslaget att utvidga näringsfrihetsrådets befogenheter så att rådet skall kunna till förhandling upptaga andra fall av konkurrensbegränsning än sådana, som är att hänföra till en kartell eller ett monopol, alltså även det s. k. oligopolfallet måste ur samtliga de synpunkter som ovan berörts, anses betänkligt. Utskottet har fäst särskilt avseende vid den omständigheten att själva begreppet »oligopol» icke kan bestämmas med sådan fasthet att berättigade krav på rättssäkerhet blir tillgodosedda. Utskottet kan följaktligen icke biträda propositionens förslag om utvidgning av företagens förhandlingsskyldighet enligt 1953 års lag.

Vad angår tanken att vidga 1953 års lag till att innefatta även en bestämmelse, som ger Kungl. Maj:t rätt att efter förslag från näringsfrihetsrådet i vissa fall och för viss tid fastställa ett högsta pris, finner utskottet starka, principiellt grundade invändningar kunna göras. Med fog kan dessutom göras gällande, att en företagare, som av näringsfrihetsrådet anses uttaga ett i förhållande till kostnaden och övriga omständigheter uppenbart för högt pris i det långt övervägande antalet fall kommer att falla undan för rådets mening och självmant sänka sitt pris. Behovet av en bestämmelse som den i propositionen föreslagna synes därför i praktiken vara ytterst ringa. Å andra sidan har onekligen en bestämmelse om ett sista remedium i myndigheternas hand en försänkning i det allmänna rättsmedvetandet. En »ockerbestämmelse» anses av många vara berättigad. Syftet med en sådan föreskrift bör dock endast vara att ge samhället en möjlighet att ingripa i sådana enstaka fall, där priset på en vara till följd av ett hänsynslöst utnyttjande av en kartell- eller monopolställning hålles alldeles uppenbart oskäligt. Stadgandet måste sålunda avses för extrema fall och ej för en allmän pris- och kostnadsprövning, vilken kan leda till återinförande av en mera utbredd statlig prisreglering. Utskottet anser erforderligt att propositionens förslag jämkas i överensstämmelse härmed.»

b) att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte — med förklaring att riksdagen i anledning av motionerna I: 579 och II: 759 funnit viss ändring böra vidtagas i det genom propositionen framlagda förslaget till lag angående ändring i lagen den 25 september

1953 (nr 603) om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet — för sin del antaga följande

Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 25 september 1953 (nr 603) om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet

Härigenom förordnas, att 21, 26 och 29 §§ lagen den 25 september 1953 om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

21 §.

Har förhandling — — — till Konungen.

Innebär den skadliga verkan att visst pris med hänsyn till kostnaderna är uppenbart för högt och finnes saken vara av allmän betydelse, må Konungen på hemställan av rådet förordna om visst högsta pris, vilket icke må av företagare överskridas utan tillstånd av rådet. Förordnandet skall avse viss tid, högst ett år.

26 §.

Med företagare förstås i denna lag envar som yrkesmässigt tillverkar, köper eller säljer viss förnödenhet, driver rörelse för utförande av viss tjänst åt annan, utövar försäkringsrörelse eller rörelse, avseende in- eller utlåning av pengar eller handel med in- eller utländskt mynt eller med värdepapper, överlåter eller upplåter förmögenhetsrättighet av immateriell art, upplåter nyttjanderätt till viss förnödenhet eller utövar sådan hotell- eller pensionärörelse, för vilken fordras myndighets tillstånd.

Med företagare — — — av företagare.

29 §.

Den som uppsåtligen bryter mot vad i 2 eller 3 § är stadgat straffes med dagsböter eller, om brottet är grovt, med fängelse i högst ett år eller dagsböter.

Den som, i fall då förordnande enligt 21 § andra stycket gäller i fråga om priset på förnödenhet eller annat, vid tillhandahållande därav uppsåtligen eller av oaktsamhet, som ej är ringa, begär eller mottager högre pris än som angives i förordnandet eller särskilt av näringsfrihetsrådet meddelat tillstånd, straffes med dagsböter. Är brottet grovt, dömes till fängelse i högst ett år eller dagsböter.

Har någon förövat gärning, som är belagd med straff enligt andra stycket, skall han, där ej särskilda förhållanden till annat föranleda, förpliktas att till kronan utgiva värdet av avtalat eller uppbyggt vederlag eller, om synnerliga skäl giva anledning därtill, viss del av vederlaget.

Husbonde ansvarar för sådant i andra stycket omförmålt brott, som begås av hans husfolk eller i hans arbete antagen person, liksom vore brottet begånget av honom själv, där brottet skett med hans vetskap och vilja.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1957.

II. vid utskottets hemställan under B.

av herrar *Sunne, Mannerskantz, Åkesson, Jacobsson* i Tobo, fru *Sandström* och fröken *Wetterström*, vilka ansett

a) att utskottets motivering bort ha följande lydelse.

»Övervakning från det allmännas sida av konkurrensbegränsande företeelser och beivrande av skadliga verkningar av sådana företeelser förutsätter, att företagarna har skyldighet att lämna sådana uppgifter som är av vikt för bedömning av huruvida konkurrensbegränsning föreligger eller icke. I föreliggande proposition föreslås en särskild författning rörande uppgiftsskyldigheten för företagare. I motionerna I: 578 och II: 760 har framhållits att det synes som den i propositionen föreslagna författningen fått sådan lydelse, att uppgiftsskyldigheten skulle bli ganska vittgående och obestämd till sin omfattning. Att så blivit fallet synes bero på, påpekas i motionerna, att den föreslagna uppgiftsskyldigheten även skulle gälla förhållanden av betydelse för konsumentupplysning i pris- och prisbildningsfrågor. Enligt motionärernas mening borde man söka i lagen närmare ange de två här ifrågavarande olika ändamålen för uppgiftssamlandet, nämligen å ena sidan sådana uppgifter som behövs för att samhällets organ skall kunna bedöma förekomsten av konkurrensbegränsningar, och å andra sidan sådana uppgifter som erfordras för en saklig konsumentupplysning i prisfrågor. Denna distinktion borde komma till uttryck i lagtexten. Utskottet delar motionärernas uppfattning. Utskottet tillstyrker därför det framlagda förslaget till lag om uppgiftsskyldighet med den jämkning som följer av vad utskottet här anfört.»

b) att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte — med avslag å motionerna I: 579 och II: 759, såvitt nu är ifråga, och med förklaring att riksdagen i anledning av motionerna I: 578 och II: 760 funnit viss ändring böra vidtagas i förslaget till lag om uppgiftsskyldighet rörande pris- och konkurrensförhållanden — för sin del antaga förslaget med den ändringen, att 3 § erhåller följande ändrade lydelse. »Företagare åligger att till myndighet som Konungen bestämmer efter anmaning lämna uppgift *dels* om sådan i anmaningen närmare angiven konkurrensbegränsning, som berör hans verksamhet och har avseende på pris-, produktions-, omsättnings- eller transportförhållanden i riket, *dels* om priser, intäkter, kostnader, vinster och andra förhållanden, där särskild anledning finns att räkna med förekomsten av konkurrensbegränsning och *dels* om priser där uppgifterna anses erforderliga för konsumentupplysningsverksamhet.»